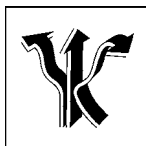

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

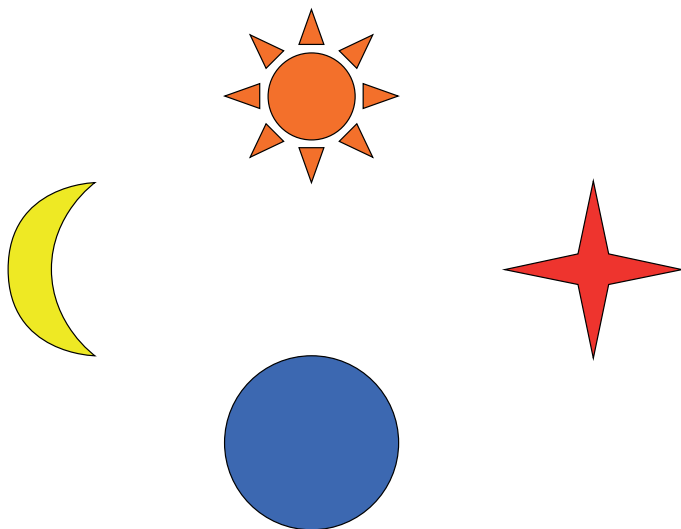
Українсько-Азербайджанський Інститут соціальних наук
і самоврядування ім. Г. А. Алієва

МАУП

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
на базі кафедри українознавства*

Київ
ДП "Видавничий дім "Персонал"
2012

Редакційна колегія:

Бідзюра І. П. — директор УАІСНС, д-р політ. наук, проф.;
Шилов Ю. О. — зав. каф. українознавства, академік МКА, канд. іст. наук, проф.;
Соколовська К. М. — заст. зав. каф. українознавства, канд. іст. наук, доц., проф. МКА

Затверджено до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 11 від 25.06.12)

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Актуальні проблеми українознавства: [звед. зб. матер. наук.-практ. Д-87 конф.]. — К.: МАУП, 2012. — 286 с.

Розкриваються історичні, теоретичні та методологічні аспекти українознавчої дисципліни не тільки як складової духовності українства, а й як феноменального явища світової цивілізації.

Проаналізовано роль і місце науки українознавства у розбудові демократичного суспільства суверенної європейської держави України.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

ББК 87я73

ЗМІСТ

І. П. Бідзюра Вступне слово	6	І. Алмаші Україна в трансрегіональному вимірі політики ЄС	76
Ю. О. Шилов Актуальні проблеми українознавства	8	Г. А. Гайдукевич Новая генерация украинцев и государственное двуязычие в Украине.....	82
В. Ф. Баранівський Українознавство як чинник розвитку політичної культури	19	О. М. Міхатуліна Порівняльне правознавство як засіб зближення трудового законодавства України із законодавством Європейського Співтовариства	92
Микола Дорошко Проблема соборності українських земель: історична ретроспектива і сучасний стан	23	Б. В. Бернадський “Українське питання” у роки Першої Світової війни (крізь призму політичної поліції)	96
А. П. Самодрин Від регіональної політики до регіонального самоврядування: кременчуцький регіон	32	Нгуен Куинь Май Энергетические региональные структуры безопасности Евразии.....	111
П. В. Пиріг До питання про становище українського козацтва в другій половині XVII ст.	43	І. М. Прядко Стан кустарно-ремісничої промисловості в Україні в період НЕПУ (у 20-х роках XX ст.).....	118
Л. Литвин Пошук національної самоідентичності українців (на прикладі віршів т. зв. поемічного комплексу 80–90-х років XVI ст.)	47	О. В. Безручко Українізація та інтернаціоналізація кіноосвіти у 20–30-х роках XX ст.	124
В. П. Руденко, І. Л. Винар Прадавні клейноди — сучасні символи Білої Церкви.....	53	Артем Панакін Ставлення української влади до польських військових формувань в Україні у 1917–1918 рр.....	133
К. М. Соколовська Формування української еліти засобами українознавчих дисциплін	60	Н. А. Дорошенко Історія виникнення спільних підприємств як фактора економічного зростання країни	138
В. В. Утвенко Виховання національної свідомості та гідності українців на засадах історичного досвіду	64	В. А. Гудов Сприйняття аварії на ЧАЕС світовою спільнотою та майбутнє атомної енергетики	142
І. О. Проценко Трансформація української освітньої ментальності	67		
Є. С. Костюк Діяльність Українського Червоного Хреста у 20–30-х роках XX ст.: соціальний аспект.....	70		

ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ГІДНОСТІ УКРАЇНЦІВ НА ЗАСАДАХ ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ

Актуальні проблеми українознавства, с. 64–66

Однією з найважливіших ознак буття будь-якого етносу є національна свідомість, що виявляється у почуттях власної гідності, любові до ближнього, родини, Батьківщини. Національна свідомість, патріотизм, почуття власної гідності це ті чинники, що визначають моральну і соціальну сутність людини та від яких залежить доля і саме існування нації. Саме ці якості постійно були об'єктом експансії різних теорій і дій з духовного поневолення українського етносу, наслідки яких ще тривалий час виявлятимуться у різних сферах суспільного життя українців. Національно свідомими людьми, патріотами своєї Батьківщини не народжуються, а виховуються.

На жаль, на сьогоднішній день рівень патріотизму, національної свідомості українців різко впав, що стало одним із вагомих чинників загрози національній безпеці нашої держави. Усе більше українців бояться думки бути повновладними господарями у власному домі, на своїй землі, дивлячись, щоб когось не образити, усім догодити, забувши власну сумну історію. Залишаючи право за кожним народом бути самим собою, потрібно виховувати,

насамперед, підростаюче покоління, національно свідомими українцями, патріотами своєї Батьківщини, гідними своїх предків. Тому одні з найважливіших напрямів патріотичного виховання національної свідомості та гідності українців є звернення до історичного досвіду нашого народу, до найкращих традицій виховання молодого покоління, що ґрунтувалися на патріотизмі, самопожертві, любові до ближнього та рідної землі. До історичного минулого українського народу, традицій наших предків зверталися у своїх працях Т. Шевченко, І. Франко, М. Міхновський, В. Липинський, а особливо Д. Донцов, який наголошував на тому, що історичне минуле нашого народу є чи не найголовнішою передумовою виховання в українців національної свідомості та гідності [1].

Перед незалежною Україною постало питання відродити історичний досвід українського національно-патріотичного виховання і водночас піднести його на сучасний рівень наукового та культурного розвитку. Закономірним фактом є те, що в наш час при вихованні в українців національної свідомості та гідності значно зріс інтерес до виховного потенціалу

попередніх століть, традицій та звичаїв наших предків. Міфологія прадавніх українців, фольклор давньоруської доби, козацько-лицарська духовність, традиції національно-визвольної боротьби українців під час національної революції 1917–1921 рр., збройний опір загарбникам з боку ОУН-УПА у 40–50-х роках ХХ ст. є найкращими зразками патріотизму нашого народу, які повинні бути поставлені на службу національній ідеї, вихованню національної свідомості та гідності українців.

Українська національна система виховання формувалася упродовж тривалого історичного періоду. За часів Київської Русі закладалися основи системи національного виховання, які, розвиваючись та долаючи величезні труднощі, зумовлені політикою сусідніх держав, досягли найвищого піднесення за козацької доби (XVI–XVIII ст.). Досягнення Україною в багатьох галузях життя світового рівня неможливе без пізнання і творчого відродження національно-духовних скарбів минулого, зокрема козацької доби. Висока козацька духовність, яка за своєю сутністю, змістом і характером у найкращих своїх виявах була справді лицарською, забезпечувала бурхливий розвиток усіх сфер життя України в епоху великого відродження нашого народу, виховання в українців національної свідомості та гідності. На віки козаки показали високі зразки патріотизму і шляхетського героїзму, звияги, подвижництва, глибокого гуманізму, милосердя та самопожертви в ім'я свободи України. С. Наливайко,

П. Сагайдачний, Б. Хмельницький, І. Богун, М. Кривоніс, І. Виговський, І. Сірко, І. Мазепа, П. Полуботок, П. Калнишевський та інші завжди були та будуть яскравими прикладами, ідеалами для творчого наслідування молоддю [3, 77–78].

Українське козацтво утвердило на теренах нашої країни передовий демократичний суспільний устрій, виборну систему державного управління та місцевого самоврядування. Основою виховання молоді в козацьку добу була козацька педагогіка — частина народної педагогіки в її найвищому вияві, яка формувала у підростаючих поколінь українців синівську вірність Батьківщині, народу, здатність захищати свій рідний край від чужоземних загарбників, національну свідомість та почуття власної гідності. Головною метою козацької педагогіки, яка включала кілька ступенів — від дошкільного виховання до здобуття юнаками вищої освіти, зокрема у Києво-Могилянській Академії, було формування в сім'ї, школі та громадському житті дитини козака-лицаря, мужнього громадянина, захисника рідної землі з яскраво вираженим дієвим патріотизмом, силою волі та силою духу. У національній системі освіти і виховання найважливішими були провідні ідеї козацького духу — свобода і незалежність України, непорушність прав людини і народу, свобода совісті, народовладдя, самоврядування тощо. Козацькі школи діяли в полкових та сотенних містах і містечках України. Процес навчання та виховання був проінтегрований ідеями українського патріотизму, національною духовністю [4]. Саме на таких тради-

ціях і повинні виховуватися сучасне та майбутні покоління української молоді.

Зрештою, на використанні історичного досвіду у вихованні національної свідомості та гідності українців наголошує і Концепція національно-патріотичного виховання молоді (2009 р.), що була розроблена на виконання Указу Президента України “Про проведення у 2009 р. в Україні Року молоді” [2]. Метою Концепції є сприяння виховання у молодого покоління духовності, моральності, толерантності, забезпечення створення умов для інтелектуального, культурного та фізичного розвитку, реалізації науково-технічного та творчого потенціалу молодих громадян, а також сприяння ефективній діяльності центрів патріотичного виховання молоді. Завданнями та формами національно-патріотичного виховання було проголошено утвердження в суспільстві поваги до культурного та історичного минулого України, вивчення історії України та процесів державотворення, боротьби та здобуття Україною статусу незалежної, суверенної, демократичної держави; вивчення славних і видатних імен відомих людей, чиє життя пов’язане з Україною у соціально-економічній, політичній, культурній сферах, засвоюючи у молодих людей гідність за співвітчизників, земляків

та вивчаючи історію рідного краю, крізь призму видатних світових постатей; відродження та розвиток українського козацтва як важливої громадської сили, здатної зробити вагомий внесок у військово-патріотичне виховання молоді, її підготовку до захисту Батьківщини [2].

Таким чином, всебічне вивчення найкращих традицій минулого нашого народу усіх періодів вітчизняної історії, а також найкращих прикладів національного та світового патріотизму, повинно стати тим локомотивом, що приведе до зростання національної свідомості та вироблення поваги до власної і національної гідності теперішнього та майбутнього поколінь українців.

Література

1. *Донцов Д.* Де шукати наших історичних традицій; Дух нашої давнини / Д. Донцов. — К.: МАУП, 2005. — 568 с.
2. *Концепція* національно-патріотичного виховання молоді від 27 жовтня 2009 р. № 3754/981/538/49.
3. *Кузь В. Г.* Українська козацька педагогіка і духовність / В. Г. Кузь, Ю. Д. Руденко, О. Т. Губко. — Умань, 1995. — 116 с.
4. *Руденко Ю. Д.* Українська козацька педагогіка: витоки, духовні цінності, сучасність / Ю. Д. Руденко, О. Т. Губко. — К.: МАУП, 2007. — 384 с.